

TÜRKİYE TARIMINDA DESTEKLEME POLİTİKALARI

ABDULLAH AYSU

Türkiye Tarımcılar Vakfı Genel Başkanı

Tarımda destek denilince kamuoyunda, destekleme alımları ve girdi desteklerine (gübre, zirai ve veteriner ilaçları, tohum, yem) yapılan fiyat destekleri anlaşılmaktadır.

Aslında, kırsal kesimin destekleri çok çeşitlidir.

Bunlar;

- Fiyat yoluyla yapılan destekler,
- Ucuz ve yeterli girdi temini yoluyla yapılan destekler,
- Üretimin belirli kademelerinde yapılan avans ödemeleri şeklinde destekler,
- Tarımsal yatırım teşvikleri,
- İhracata teşvik, ithalata koruma,
- Tarımsal kredi faizinin düşük tutulması,
- Süt teşvik primi, pamuk primi,
- Doğal afet ödemeleri,
- Toprak, mera, hayvan ıslahı çalışmaları,
- Sulama yatırımları,
- Toplu ilaçlamalar gibi hizmetler,
- Bitki hastalık ve zararlılarına karşı erken uyarı sistemleri kurma,
- Arazi toplulaştırması için yatırımlar,
- Toplu ilaçlamalar (süne mücadelesi gibi),
- Ar-Ge çalışmaları,
- Kooperatiflerin örgütlenmesi ve diğer kamu yatırım harcamalarıdır.

Tarımsal destekleme politikalarından amaçlananlar ise;

- Tarımsal ürün fiyatlarında istikrar ve ürünler arasında denge oluşturmak,
- Üretici gelirlerinde belirginlik ve gelir dağılımında adalet sağlamak,
- Çiftçileri teknoloji, maliyet ve fiyat açılarından diğer ülkeler ile rekabet edecek güce ulaştırmak,
- Tarımda yapısal gelişmeleri sağlayarak, uygun işletme yapıları oluşturmak,
- Tüketicilere zamanında, uygun fiyatta ve sağlıklı ürünler sunmak, olarak özetlenebilir.

Yukarıda sıralanan kırsal alanın destekleme çeşitleri-kamu yatırım ve hizmetleri- Dünya Ticaret Örgütü (WTO) tarafından yasaklanmamıştır. Ama; bizim bürokratlarımız ve ekonomistlerimiz tarafından sanki yalnızca araştırma ve yayım etkinliği gibi görülmekte, WTO'dan önce onlar yasakçı davranıp, destekleri engellemek istemektedirler.

Desteklemeler kırsal kesimin gelirini artırmıştır. Bu tür yatırımlar ve hizmetlerin gelir artırıcı etkisi sürgit devam etmemekte; çünkü, üreticilerimiz batıdaki demokratik kooperatifler (sahici üretici kooperatifleri) şeklinde örgütlü olmadıklarından verim artışı bir müddet sonra fiyat düşüşüne neden olmaktadır.

Bundan daha çok büyük toprak sahipleri, tarımsal ürün ticareti yapanlar ile üretim girdilerini satanlar yararlanmıştır. Ama aynı politikalar, topraksız ve az topraklı köylülerin de mülksüzleşerek köyden kente göç etmelerine neden olmuştur.

Politikacılar, özellikle seçim dönemlerinde destekleme alımlarına ilgi göstermişlerdir. Bu yolla çiftçilerin üzerinde etkili olmuş, çiftçilerin kendi örgütlülüklerinden doğacak güce ve güvene sahip olmalarını önlemişlerdir.

Bu nedenle politikacılar, alt yapı yatırımları ile tarımda kamu hizmetlerini gerektiği gibi yapmaya yönelmemişlerdir. 1980'lere geldiğimizde ise iktidarlar vergi almak yerine iç ve dış borçlara yöneldiler. Bütçeyi de içerdeki bir avuç rantiyeci ile dışarıdaki IMF/DB faizcilerine teslim ettiler.

Uluslararası mali kuruluşları tek başına sorumlu tutma alışkanlığının benimsendiği ülkemizde, Türkiye siyasetçileri ve ekonomi bürokratları zaman zaman uluslararası mali kuruluşlarından daha hevesli, gayretli hatta dostça olmayan denilebilecek şekilde kökü dışarıda politika olan "Tarım Reformunu(!)" savunmuşlardır, savunmaktadırlar.

Her gelen hükümet alt yapı yatırımları ile tarımda kamu hizmetlerine para ayırmadığı gibi, tarımı kara delik gibi göstererek, tarım sektörü aleyhine propagandalara başlamışlardır.

Türkiye'de yılda şu kadar milyar dolarla tarım destekleniyor diyerek, abartılı rakamlarla tarım sektörü aleyhine (gerçekler gizlenerek) propaganda yapılmaktadır.

O halde gerçekler nelerdir?

Bir kere alınan kredi doğrudan çiftçiye yapılmış destek gibi gösteriliyor. Yani çiftçi kredi alıyor Ziraat Bankası'ndan, bunu destek olarak hesaplıyorlar. Bunun tamamı destek değildir ki! Destek ancak onun ticari krediden olan faiz farkıdır. Yani krediyi hibe gibi hesaplıyorlar. Halbuki kredinin süresi dolduğunda çiftçi belirlenen faizi ile birlikte kredi borcunu ödüyor. Hibe edilmiyor ki!

Bir başka yanlış hesaplamada da, destekleme alımları için verilen paranın tamamı destekmiş gibi hesaplanıyor. Bu da yanlıştır. Destekleme alım için verilen paranın karşılığında bir mal alınıyor. Daha sonra bu mal satılarak paraya çevriliyor. Eğer, bu alışverişte kamu zarara uğruyorsa aradaki fark destek olarak hesaplanmalıdır.

Hangi yöntemle hesaplanırsa hesaplanırsın, "destekleri kaldırın" diye IMF aracılığıyla bize dayatma getiren ABD ve AB'nin kendi ülkelerindeki çiftçilerine verdikleri desteklere göre bizim hükümetler tarımımızı çok daha az desteklemişlerdir.

Türkiye'deki kişi başına verilen destek AB ülkelerinin dörtte biri civarındadır. AB bütçesinin geçmişte yüzde 80'ini şimdilerde ise yüzde 55'ini tarıma ayırmaktadır. Tersini söyleyen ve iddia eden de yoktur. Ayrıca resmi rakamlara göre bu destekler hiçbir zaman 50 milyar ECU'nun altına düşmemiştir. Şimdi kalkıp nasıl "Türkiye'de fazla destek yapılıyor" denir? Desteklemelerde yanlışlık yapılmıştır denebilir. Politik yakınlıklara göre destek yapılmıştır, denebilir; ama desteklemelerde politik yanlış yapılıyor diye desteklemelerden vazgeçilemez. Hükümetlerin yapacağı iş yanlış düzeltmek olmalıdır.

Tarım; Türkiye'deki büyük potansiyeli, kalkınmaya olan değişik yollardan katkısı, çalışan kesimin yüzde 40'ına istihdam yaratmasının yanında ülke nüfusunun zorunlu gıda maddelerini karşılaması, **kendi besin güvenliğimizi koruması** gibi, stratejik bir öneme sahiptir.

Bir bölüm insan tarafından devlete yük olarak görülmesinin aksine desteklenmelidir.
Biraz açacak olursak;

İstihdam faktörü: İşsizliğin ciddi bir sorun oluşturduğu ülkemizde tarım kesimi, kentlere hızlı göçün olmasını engellemektedir. Bir kişiye iş yaratmanın maliyetinin 46 milyar olduğu düşünüldüğünde (Doların 680 bin lira olduğu dönemde) bunun önemi kendiliğinden anlaşılmaktadır.

Kentlerde de yeterince istihdam sağlayacak yapısal ve sektörel bir gelişmenin olmadığı, aksine işten çıkartmaların yoğun olduğu bilinen bir gerçekken; tarım kesimi ile böylesine oynamanın ülkeyi karanlığa, insanların yoksulluğa hatta açlığa mahkum etmenin kime ne yararı olacaktır? Bu yapılanlarla ne amaçlandığı anlaşılmamaktadır. Bilinen bir şey varsa bu uygulamanın vatana ve üzerinde yaşayan köylüye en ufak bir yararının olmayacağıdır.

Beslenme faktörü: Türkiye, coğrafi durumu ve ikliminin çeşitliliği nedeniyle çeşitli ürünlerin yetiştirilmesine elverişlidir. Dünyada bir çok ülkenin açlık sorunu ile karşı karşıya olduğu bilinen bir gerçektir. İleride, ülkelerin gelişmişliği gıda konusunda kendi kendine yeterliliği ile ölçüleceğinden, gıda maddelerinde dış satımcı olduğundaki karlılığının¹ yanında ayrıca itibarlı ülkeler sınıfına da gireceğinden; Türkiye'nin de tarımını bu günden desteklemesi ve geliştirmesi zorunluluktur. Ayrıca bilindiği gibi anayasa, vatandaşlarımızın beslenmesinden devletimizi sorumlu tutmuştur.

Sanayi sektörüne koyduğu katkı faktörü: Tarım sektörü hem tarıma dayalı sanayiye hammadde üretiyor hem de diğer sektörlerin ürettiği mal ve hizmetleri üretim esnasında kullanarak mal ve hizmetlere talep oluşturuyor. Tarımsal hammaddeleri işleyen sanayi dalları, gıda (açlık sorununu giderici) ile dokuma sanayisidir (açıkta kalmamayı-örtünmeyi sağlamaktadır.) Bunlar zorunlu ihtiyaçlar olduğu için tarım, insan yaşamında ve bağımsızlıkta belirleyici bir öneme sahiptir. Bu nedenle de stratejik bir konumdadır.

Tüketiciye katkı faktörü: Çiftçiye yapılan destekle maliyet düşmekte ve tüketici de ürünü daha ucuza alabilmektedir. Dolayısıyla destek yapıldığında, yalnız üreticinin değil tüketicinin de yararına olmaktadır.

Çiftçi eğitimi ve yayımcılık faktörü: Kamu tarıma yalnızca sübvansiyon yolu ile destek olmamaktadır. Bir çok tarımsal KİT çiftçi eğitimi, toprak analizi ve yayın yoluyla da tarıma destek olmaktadır. Bu tür destekler, üretim artışı, toprakların korunması, çiftçi bilgi ve görgüsünün artması bakımından çok önemlidir.

Bu nedenlerle, tarımsal politikalar, hükümetler için vatanını ve ülke insanını sevme konusunda turnusol kağıdı görevi görmektedir.

Bunların dışında tarım sektörünün, dış satım ve GSMH'ya katkısı bakımından önemli işlevi bulunmaktadır.

Gelişmiş OECD ülkelerinde toplam transferlerin GSYİH oranının yüzde 1.5 dolaylarında kaldığına bakılarak Türkiye'de uygulanan yüzde 1.3 civarındaki desteğin önemsiz olmadığına hükmedilmektedir. Bu bir değerlendirme hatasıdır. Çünkü, gelişmiş ülkelerde tarımın GSYİH'ya katkısı yaklaşık yüzde 2-3 civarındadır. Dolayısıyla, gelişmiş ülkelerde destekler neredeyse bazı ülkelerde katma değer toplamına, bazı ülkelerde ise yarısına eşittir. Türkiye ile gelişmiş ülkeler karşılaştırmasında doğru olan yukarıda sayılan faktörler ile birlikte tarımsal desteğin tarımsal değere oranıdır. Bu oran, 2000 yılı için Türkiye'de sadece yüzde 5 dolaylarındadır.

Bütün bu nedenlerden ötürü, tarım sektörünün desteklenmesi gerekmektedir; bunun biçimi ise üreticilerin demokratik olarak sahip kılınacağı örgütleri aracılığıyla en uygun ve üretken tarzda destekleme şeklinde olmalıdır.

Tarımda destekleme ile amaçlanan;

- Üreticileri tatmin edici bir fiyat vermek, dolayısıyla refah seviyelerini yükseltmek;
- Ürünler arasında fiyat dengesi sağlamak;
- Tarımsal yapıyı iyileştirmek;
- Olumsuz piyasa şartlarından üreticiyi ve tüketiciyi korumaktır.

Ayrıca, destekleme politikaları mutlaka toprağın korunmasını, üretim artışını, demokratik çiftçi örgütlenmesine yönelik düzenlemeleri kapsamalıdır.

Ülkemizde, tarım kesimine yönelik fiyat ve pazar politikalarının esasını, tarım ürünlerinin pazarlaması sürecinde fiyat politikaları yoluyla desteklenmesi, yani destekleme alımları oluşturmaktadır.

¹ Günümüzde 1 kg. biber ile domates tohumunun 15'er milyar lira ettiği, ve bunun 1 kg. altından artık daha pahalı olduğu bilinmektedir.

Bu sistemle devlet o yıl destekleme kapsamına alınan ürünler için bir taban fiyat tespit ve ilan etmekte, bu işle görevli Tarımsal Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT'ler) ile Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (TSKB) aracılığıyla piyasaya girerek diğer alıcılarda birlikte ürünü satın almaktadır. Böylece, destekleme kapsamındaki ürünlerin talebi yapay olarak yükseltilecek fiyatların üreticiler lehine gerçekleşmesine çalışılmaktadır. Eğer devlet bu görevden çekilecekse - ki çekilsin - çiftçi örgütlerini piyasada rekabet edebilecek güce kavuşturduktan sonra çekilmelidir.

Başlıca Tarım Destek Kuruluşları

- Çaykur (çay)
- TARİŞ (çekirdeksiz üzüm, çekirdekli üzüm, kuru incir, zeytinyağı)
- Fiskobirlik (fındık)
- Çukobirlik (pamuk)
- Antbirlik, Fiskobirlik (yer fıstığı)
- Tekel (tütün, anason)
- Şeker Fabrikaları AŞ. (şekerpancarı)
- Trakya Yağlı Tohumlar Birliği (kolza, ayçiçeği)
- Koza Birliği (ipekböceği kozası)
- Güneydoğu Tarım Kooperatifleri Birliği (Antep fıstığı, kırmızı mercimek)
- Toprak Mahsulleri Ofisi (buğday, arpa)
- Gül Birlik (gül)
- Et Balık Kurumu (koyun, sığır eti)/Özelleştirilerek kapatıldı
- Süt Endüstrisi Kurumu (süt)/ Özelleştirilerek kapatıldı
- Tiftik Yapağı AŞ. (tiftik, merinos, yün)
- TZDK (gübre, alet ve ekipman desteği)
- TMO (Buğday, arpa, yulaf, çavdar, mısır, haşhaş)
- TKK (Gübre, ilaç, tohumluk, traktör ve ekipman 'üretim girdileri')
- T.C. Ziraat Bankası

Türkiye'de tarım politikaları denildiğinde akla gelen araçları ise şöyle sıralayabiliriz:

Girdi sübvansiyonları (Gübre, ilaç, su, tohum, kredi, yakıt, suni tohumlama, şeker pancarı tohumu dağıtımı ve makine bakımı); **destekleme fiyatları** (destekleme alımları, destekleme fiyatları), **ekim alanı kısıtlaması** (şeker, tütün ve afyon), **doğrudan ödemeler** (doğal afet yardımı), dış ticaret sınırlaması (vergiler, fonlar), **alt yapı yatırımları** (sulama, drenaj), **kurumsal düzenlemeler** (kalite kontrol, yasal düzenlemeler, kooperatifler), **servisler** (araştırma, eğitim, hayvan hastalıklarıyla mücadele, köy hizmetleri).

Tarımda Destekleme Şekilleri

1-Fiyat Yoluyla Yapılan Desteklemeler:

Ülkemizde en yaygın olan bu destekleme şekli 1930'lu yıllarda başlamış, 1932 yılında buğday, üzüm, çayda; 1944'lerde pamuk ve incirde; 1969'da ayçiçeğinde fiyat yoluyla destekleme yapılmıştır. 1982 yılında 22 ürün destekleme kapsamına alınmış, 1990 yılında destekleme kapsamındaki ürün sayısı 10 ürüne düşürülmüş, 1991'de bu sayı artırılarak 23 ürün desteklenmiştir. 1994 tarihinden beri sadece 3 ürün, fiyat yoluyla yapılan destekleme kapsamındadır. Bu ürünler hububat, tütün, şekerpancarıdır; ve TMO hububat, TEKEL tütün, TŞFAŞ şeker pancarı alımlarını yürütmektedir. 2001 yılında çıkarılan Şeker Yasası ve Tütün-Tekel Yasası ile 2002 yılında şekerpancarı ve tütünde destekleme alımları dışında kalacaktır.

Destekleme kapsamındaki ürün sayısının yıllar itibarıyla gösterdiği değişiklikler popülist politikaların etkisiyle desteklenen ürünlerin sayısı bir yıl artarken bir yıl sonra azalmıştır. Yani söz konusu olan planlı bir çalışma sonucu, ihtiyaç gereği ortaya çıkmış desteklemeler değildir. Daha çok hükümetlerce politikalarına alet edilmek üzere bazı desteklemeler gündeme alınmış, artırılmış veya azaltılmıştır.

Şu an sınırlı da olsa destekleme alımı yapılan ürün yalnızca buğdaydır. Özelleştirme kapsamında olan TMO'nun özelleştirilmesi sonrasında destekleme alımı yapacak hiçbir kuruluş ve ürün kalmamış olacaktır.

Oysa ki tarım sektörünün desteklenmediği hemen hiçbir ülke yoktur. Tarım sektöründe gelir seviyesinin düşük, nüfus artış hızının yüksek olması ve işletme yapılarının ekonomik çalışmaya uygun olmaması ülkemizde de desteklemeleri zorunlu kılmaktadır.

2-Ucuz ve Yeterli Girdi Temini Yoluyla Yapılan Desteklemeler:

Verim artışını sağlamak için girdi kullanımını teşvik etmek amacıyla yapılan bu destekleme en çok kimyevi gübrede uygulanmıştır. Tohum, fidan, zirai ilaç, ithal damızlık ve projeye dayalı hayvansal üretim ve sanayi yemleri gibi girdilerde de dönem dönem uygulanmıştır.

Bu desteklemelerde çiftçi belgeleri esas alınmıştır. Düzenlenen çiftçi belgelerinin ise ihtiyaç sahibi çiftçiyi desteklemekten çok haksız kazanç aracı olarak kullanıldığı da olmuştur. Örneğin; aynı gübreyi (serbest piyasa koşullarında) aynı fiyatla satın alan sanayiciler, alım güçleri çiftçilere oranla yüksek olduğu için daha avantajlı taraf oluyor ve büyük oranlarda alım yapabiliyorlar.

Devletin koruma ve desteğine dayalı üretim biçiminden, piyasa koşullarında girdi teminiyle üretim yapmaya geçmek, öncelikle küçük ve orta ölçekli üreticiyi üretmez duruma getirecektir.

Üç ayrı devlet iki değişik uygulama: 2000 yılında Türkiye'de mazotun fiyatı 430 bin lira iken, Belçika'da 91 bin lira, Danimarka'da 110 bin lira olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark o ülkelerin hükümetleri tarafından çiftçiye destek olarak devlet imkanlarıyla karşılanmıştır.

3-Düşük Faizli Kredi Temini Yoluyla Yapılan Desteklemeler:

Düşük faizli kredi veren kuruluşların kredi verme koşulları, küçük çiftçilerin bu kredileri kullanabilmelerine olanak vermemiş, büyük çiftçilerin yararlanabileceği şekilde koşullara bağlanmıştır. Verilen kredilerin faizleri düşük olmalıdır. Çünkü çiftçiler aldığı krediyi 1 yıl boyunca üretim girdileri temininde kullanıyorlar ve üretim dönemi boyunca girdilere gelen zamlar üreticilerin aldıkları kredileri ekonomik olarak kullanmalarını engelliyor.

4-Ürün Başına Uygulanan Teşvik Primleri:

Bu destekleme şeklinin üretim açığımızın olduğu sektörlerde, örneğin yağlı tohumlarda yapılması daha uygun olur.

5-Yatırım Teşvikleri:

Yatırım teşviklerinde tarıma verilen yüzde 1.3, toprak sanayiine verilen de yüzde 1.3'tür. Yani seramiğe verilen yatırım teşviki ile tarıma verilen yatırım teşviki aynı orandadır. Türkiye'nin tarıma verdiği önem buradan da anlaşılmaktadır!

6-İhracat Teşvikleri:

Dünyada ticarete konu olan 30 üründen 28'ini ticari olarak pazara sunabilmekteyiz. Dünyaya pazarlayabileceğimiz ve kendi tüketimimizde kullanabileceğimiz ürünler bazında destekleme politikaları oluşturmalıyız. Hayali ihracatı engellemeliyiz.

7-Üretimin Belirli Kademelerinde Yapılan Avans Ödemeleri Şeklinde Desteklemeler:

Daha çok şekerpancarında uygulanan ancak çiftçilere üretim sürecinde yeterli katkı sağlayamayan bir destekleme biçimidir. Geliştirilip, aksaklıkları giderilerek uygulanması gereklidir.

Çizelge-6: Tarım Sektörüne Sağlanan Kaynaklar (Trilyon TL.)					
	1994	1995	1996	1997	1998(P)
girdi sübvansiyonları	8.8	12.8	52.6	99.8	140.0
görev zararları ve sermaye transferleri	2.4	3.3	13.2	26.0	33.7
ziraat bankası gelir kaybı	19.0	17.0	61.2	110.5	168.8
DFİF kredilerinden gelir kaybı		1.7	35.8	25.6	95.4
destekleme alımları	36.8	46.5	90.0	394.4	867.2
TOPLAM	67.0	75.0	252.8	656.3	1.305.1
(P): Program					

Aksaklıkları gidererek, çiftçilerin mağduriyetini önleyici (siyasal tercih değil de planlı programlı) destekleri sürdürmek yerine, dış dayatmalar nedeniyle bunları tümünden kaldırmak, sektörü gözden çıkartmak, yok etmek değil midir?

Bir tercih... Bir çifte standart örneği:
Destekler Nereye Gidiyor? Fatura Kime Kesiliyor?

Kimileri tarıma verilen desteğin 21 milyar dolar olduğunu, bu miktarın da bütçede büyük bir kara deliğe neden oluşturduğunu söylemektedirler. Yine kimilerine göre bu miktar 11 milyar dolar, bir bakanın bilgisine göre 9 milyar dolar, diğer bir bakanın bilgisine göre ise 3 milyar dolar....

O zaman gerçek nedir? Gerçek şudur; ZMO Genel Başkanı G. Ergin'e² göre, 1995'le 2000 yılı dahil, son altı yıl içerisinde Türkiye'de tarım sektörüne yapılan desteklerin miktarı; 1995'te yaklaşık 5 milyar dolar, 1996'da 2.6, 1997'de 3.4, 1998'de 3.3, 1999'da 2.9 ve 2000 yılında 1.4 milyar dolardır.

Bildiğiniz gibi zaten bugüne kadar tarımda destekler doğru, ihtiyaca göre uygulanmayıp, siyasal tercihlere ve biraz da siyasal yakınlara fayda sağlayıcı şekilde kullanılmıştır. Bunu biraz irdeleyelim: Türkiye'de tarımsal destekleme ödemelerini hangi banka yapar? Ziraat Bankası... O halde Ziraat Bankası kaynakları gerçek veri olarak kabul edilebilir mi? Edilebilir... Buna göre;

2000 yılının ilk dokuz aylık desteklemesinin tutarı 240 trilyon liradır. Dolara çevirdiğimizde o günlerdeki döviz kuru üzerinden yaklaşık 400 milyon dolar eder. Buradan da yıl sonucu itibarıyla destekleme rakamının 500 milyon dolar olacağı gerçeğine varmak mümkün olur.

Şimdi, hükümetler desteklemeden şikayetçi, üretici desteğin kendisine ulaşmadığını söyleyerek şikayetçi. Peki, o zaman destek nereye gidiyor?

Kaçığı bulmak için yine Ziraat Bankası verileri incelendiğinde; 500 milyon dolarlık desteğin 1/3'üne yakınının gübreye verilen destek olduğu görülmektedir. O halde gübreye verilen destek merccek altına alındığında kaçak hakkında fikir sahibi olmak mümkün olur.

² Bakınız: İktisat Dergisi, 2001 Nisan, S. 412 sayfa 8

Gübre Üreticileri Derneği'nin aylık İstatistik Bilgiler Bültenine göre Türkiye'de 3.310.365 ton gübre üretilmiştir. 1.844.533 ton da gübre ithal edilmiştir. Toplam arz edilen gübre miktarı bu verilere göre 5.154.898 tondur. Aynı derginin aynı sayısının takdim yazısında 5.577.419 ton tüketim olduğu belirtilmektedir. Bu miktar piyasaya sunulan gübre miktarından 432.521 ton fazladır. Fazlalık desteklenen oranın, gübre miktarının onda biri kadar olup, parasal değeri ise yine o dönemin fiyatlarına göre 10 trilyon liradır.

Yıllar, Kararnameler, Uygulamalar...

1993-1997-1998-1999 yıllarında gübre üreticileri desteği alırken, bu destek üç ay önceden üretici fabrikalara avans olarak verilmişti. 1994-1995-1996 yılları ise desteklerin doğrudan çiftçiye verildiği yıllardır. Bu yıllarda kullanımdan altı ay sonra çiftçiye ödeme yapıldı. Özetle, destek sanayici için olunca üç ay önce peşin ödeniyor; destek doğrudan çiftçiye yapıldığında ise altı ay sonra veresiye olacak şekilde kararnameler düzenleniyor.

1993-1997-1998-1999 yıllarında, yani desteğin doğrudan sanayiciye verildiği yıllarda yapılan destek 5.600.000 ton iken; 1994-1995-1996 yıllarında, yani desteğin doğrudan çiftçiye yapıldığı yıllarda gübre desteği 4.000.000 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlardan da anlaşıldığı gibi hayali miktar yaklaşık 1 milyon 500 ile 1 milyon 600 bin ton olup bu da yaklaşık desteklenen gübrenin yüzde 40'ına tekabül etmektedir. Bu parayı da 4'ü özel, 15'e yakın ithalatçı firma almıştır.

Yıllar, kararnameler ve uygulamalar incelendiğinde karmaşık gibi görülen ilişkiler yumağının aslında ne kadar şeffaf olduğu; bu durumda faturayı da yalnızca çiftçiye, köylüye çıkarmanın ne kadar yanlış olduğu kendiliğinden anlaşılmaktadır.

***Bir başka tercih... Bir başka çifte standart örneği:* Devlet Çiftçiyi Değil, Çiftçi Devleti Desteklemektedir**

1980 yılından sonra, tarım sektöründe uygulamaya konulan dış kökenli ekonomi politikalar sonucu devlet, tarım sektöründen desteğini çektikçe, çiftçi devleti desteklemeye başlıyor. Düzenek öyle kuruluyor, süreç öyle işletiliyor. Köylü ise her geçen gün yoksullaşiyor...

Hükümetler, alım fiyatlarını maliyetlerin altında belirledikleri yetmiyormuş gibi bir de çiftçinin alın teri olan buğday, tütün, çay, şekerpancarı ve diğerlerini alıyor; tütünü sigaraya, pancarı şekerle dönüştürdükten ve birkaç zamlı satış yaptıktan ve çiftçinin ürettiklerini zamlı fiyatlarla tekrar çiftçi ve diğer tüketicilere sattıktan sonra, ancak alın terinin karşılığını ödüyorlar. Oysa ki, alın terinin karşılığının ter kurumadan ödenmesi gerekir.

Yapılan zamlardan rantiyeciye ödeme yapıldıktan sonra çiftçinin ürün bedeli ödeniyor... Kamuoyunda ise IMF'in yerli işbirlikçi propagandacı ekonomistleri, yazarları yanlış ve abartılı rakamlar ile tarımı kara delik (!) gibi göstererek; üst üste yaşanan krizlerin ve bu krizlerle ülkenin yoksullaşmasının baş nedeninin köylüye yapılan destekler olduğunu yazıyor ve söylüyorlar...

Cüneyt Akman bu ekonomistler için: Neredeyse "*en iyi köylü, ölü köylüdür!*" diyecekler, diyor... Aynı ekonomi yazarları gerek yazılarında gerekse TV programlarında kullandıkları ifadelerinde, biz söylemiyoruz ama siz öyle anlayın der gibiler...

Çiftçinin devleti nasıl desteklediğini şekerpancarından örneklendirecek olursak: Şeker pancarının büyük çoğunluğu Ekim ayında fabrikalara teslim edilmektedir. Teslim edilen bu pancar bedelleri ise bir miktar Ocak ayında olmak üzere, genellikle Mart-Nisan aylarında ödenmektedir. Hatta 1990 yılında en son ödemeler Mayıs ayına sarkmıştır.

Çizelge-7: Pancar Bedellerinin Geç Ödenmesinden Dolayı Çiftçilerin Ekonomik Kaybı

Yıl	Dağıtılan Avans \$ (1)	Kesin Bedel Ödemesi \$ (2)	TOPLAM 3=1+2	TL Olarak Karşılığı (4)
1987	149.670.115,30	129.224.300,50	278.894.415,80	263.401.831.000
1988	133.553.309,50	163.043.814,40	296.121.521,40	498.760.689.500
1989	159.105.783,10	240.015.738,30	399.121.521,40	916.542.661.700
1990	153.754.116,60	405.924.666,50	559.678.786,10	1.553.354.890.000
1991	232.924.820,20	356.424.440,70	589.349.260,90	2.902.032.376.000
1992	177.566.786,00	342.924.180,00	520.490.966,00	4.079.759.134.000
1993	271.290.562,30	174.292.725,50	445.583.287,80	5.777.882.949.000
1994	157.204603,10	153.879.859,10	311.084.462,20	11.143.978.690.000
1995	225.735.041,00	199.389.613,00	425.124.654,00	21.674.980.490.000
Yıl	Toplam Pancar Bedeli (TL) 5	Fark (TL) (*) 6=4-5	Ton Başına (TL)	Ha Başına (TL)
1987	290.300.000.000	-26.898.169.000	-2.115	-69.886
1988	522.202.000.000	-23.441.310.000	-2.032	-74.206
1989	917.926.000.000	-1.383.338.260	-127	-4.072
1990	1.998.701.000.000	-435.346.110.000	-31.128	-1.153.103
1991	3.370.013.000.000	-467.980.624.000	-30.243	-1.169.715
1992	4.494.800.000.000	-415.040.866.000	-31.680	-1.023.526
1993	7.121.152.000.000	-1.343.269.050.000	-104.830	-3.186.258
1994	11.070.091.000.000	+73.887.687.000	+6.892	+182.564
1995	24249317000.000	-2.574.336.510.000	-291.872	-8.295.828

(*) "-" işareti olanlar çiftçilerin zararını, "+" işareti olanlar ise şirketin zararını göstermektedir.

Kaynak: TŞFAŞ Genel Müdürlüğü APK Dairesi Başkanlığı Kayıtları

Yapılan hesaplamalar sonucu çiftçinin 1987-1995 yılları arasında 1994 yılı hariç tüm yıllar zararda olduğu, dolayısıyla pancar bedellerinin geç ödenmesi durumunda şirketin çiftçi tarafından desteklendiği (çiftçinin devlet tarafından desteklendiği değil) ortaya çıkmıştır. Nitekim 1995 yılında çiftçinin Şirkete olan desteği 2.574.336.510.000 TL'dir. 1994 yılında ise çiftçinin şirket tarafından desteklendiği ve destek tutarının 73.887.687.000 TL olduğu görülmektedir. Bu destek 1995 yılında ton başına 291 bin 872 TL, hektar başına ise 8 milyon 295 bin 828 TL olarak gerçekleşmiştir. Üretici şirketten alacağını geç alarak desteklemesi yetmiyormuş gibi şimdi de kendi ürettiği şekeri her ay yüzde 5 oranında artan zamlarla kullanacaktır. Bu durumda üretici ile birlikte diğer yoksul kesimler de sömürülürken, zamdan üreticiye bir gelir artışı biçiminde yansıma olmamaktadır.

Çizelge-8: Şeker Pancarı Alım Fiyatları				
Yıl	Açıklama Tarihi	Açıklanan fiyat (TL / kg)	Pancar bedeli ödeme bitiş tarihi	Açıklama-ödeme tarihi arasındaki enflasyon (%)
1995	13.10.1995	2500	30.04.1996	42
1996	29.05.1996	4400	30.04.1997	59
1997	26.08.1997	11000	30.04.1998	52
1998	13.08.1998	16500	30.04.1999	37
1999	10.09.1999	27000	30.04.2000	35
2000	13.11.2000	33750	30.04.2001	?

Kaynak: -T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve TŞFAŞ, Şeker Sektörü ve Şeker Kanunu Tasarısı, Ocak 2001, Ankara, S.14
-Türkiye Şeker Sektörü Analizi-Gökhan Günaydın, S.14, KİGEM-TMMOB-ZMO, yayını.

Şeker pancarının fiyatının açıklandığı tarih ile, ödemenin sona erdirildiği tarih arasındaki enflasyon oranları, çiftçi kayıplarını ortaya koymaktadır.

Uygulamaları çiftçi zaten yaşıyor. Rakamlardan da anlaşıldığı gibi devlet çiftçiyi değil, çiftçi devleti desteklemektedir.

Tarım kara deliktir (!) diyerek, tarım sektörüne, köylüye bu düşmanca tavır niye? 65 milyonu yedirip ve giydirdiği için mi?

Bir aldatmaca:

Doğrudan Gelir Desteği (DGD) -Açlık parası-

Mevcut destekleme modelinin çok kısa bir zaman dilimi içinde yerini bütünüyle Doğrudan Gelir Desteği (DGD) modeline bırakmasını öngören 2000/267 sayılı Bakanlar Kurulu kararı 14 Mart 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu güne kadar uygulanan desteklemelerin tümünün yerine ikame edilmesi tasarlanan DGD sistemi tek başına hiçbir gelişmiş ülkede uygulanmamaktadır. Örneğin; OECD ülkelerinde 1998 itibarıyla doğrudan ödemelerin toplam üretici eşdeğerine oranı yüzde 17 olup, piyasa desteği yüzde 67, girdi ağırlıklı diğer desteklerin oranı yüzde 16'dır.

AB ülkelerinde ise; DGD ödemelerine kısmen yer verilmektedir. DGD, fiyat politikası, garanti eşikleri, üretim planlaması ve diğer ekonomi politikalarla birlikte uygulanmaktadır. AB'de DGD oranı yüzde 30, Pazar fiyat desteği yüzde 55, girdi desteği ise yüzde 8'dir. Ayrıca AB, DGD ödemelerinin kısa/orta vadede daha fazla kaynak emeceğini öngörmekte, değişik önlemler araştırmaktadır. Türkiye'de tarıma uygulanan desteklemelerden tümünden vazgeçilmesini savunanların gerekçeleri, kamu maliyesine yüksek maliyet getirdiği, yük olduğu savıdır. Bu savı güçlendirmek için de abartılı rakamlar açıklayarak kamuoyunu yanıltmaktadırlar. Gerçekte ise AB'nin öngördüğü gibi DGD kamu maliyesine daha fazla yük getirecektir. Ayrıca bunu sadece AB öngörmemektedir. Meksika'da uygulanan DGD bizdeki gibi alımla bir uygulama olmamasına rağmen, daha uzun hazırlık dönemleriyle geçildiği halde, hazine üzerindeki destekleme yükünü artırdığı belirlenmiştir. 2000 yılında pilot uygulama olarak başlatılan DGD sistemine 2002 yılı gibi çok yakın bir vadede tamamen uyum sağlanması istenmekte, 2003'te de diğer tüm destekleme düzeneklerinin kaldırılması düşünülmektedir.

DGD'nin de sürekli uygulanamayacağı yetkililerce açıklanmakta ancak, çiftçilere açık bir takvim vermekten de kaçınılmaktadırlar. Bu da, çıkarılan yeni Şeker Yasası ve Tütün Yasası ile üretim yapamayacak çiftçiler başta olmak üzere hükümetlerin uyguladıkları tarım politikaları ile üretmez duruma soktukları köylülerin tepkilerini bastırmaya yönelik geçici bir uygulama olduğu savlarını güçlendirmektedir.

Çiftçilere açık bir takvim vermeyen hükümetler, niyet mektuplarında yabancılara tarımımızın geleceği konusunda yeterince açık takvim vermişlerdir.

IMF'ye Verilen Niyet Mektupları

9 Aralık 1999 tarihinde IMF'ye verilen Niyet Mektubunda şu ifadeler yer almaktadır:

"Reform programımızın orta vadeli amacı var olan destekleme politikalarını safhalar halinde ortadan kaldırmak ve fakir çiftçileri hedef alan doğrudan gelir desteği sistemi ile değiştirmektir."

WB'na verilen 10 Mart 2000 tarihli Niyet Mektubu:

"Tarım alanında, Hükümet, büyümenin desteklenmesi ve tarımsal destekleme politikalarının bütçe ve tüketiciler üzerindeki yükünün azaltılması için geçmişe kesin bir set çekme niyetindedir. Orta vadeli hedef, hükümetin sübvansız ettiği girdi, kredi ve temel mahsullerdeki fiyat desteklerine dayanan mevcut sistemin, zaman içerisinde küçük çiftçileri giderek daha fazla hedefleyecek doğrudan gelir desteği programı ile değiştirilmesidir."

IMF'ye 18 Aralık 2000'de verilen üçüncü ek Niyet Mektubu:

"Tarım politikalarının reformunda,tüm dolaylı destek politikalarından 2002 sonuna kadar kademeli olarak vazgeçilmesi ve doğrudan gelir desteği sisteminin uygulanmasına geçilmesi amaçlanmaktadır."

Görüldüğü gibi ülkemiz nüfusunun yüzde 40'ını yakından ilgilendirecek olan derin yapısal değişim için üç yıl gibi kısa bir süre öngörülmekte, anlamlandırılmayacak bir acelelikle hareket edilmektedir. Bütün bu sürede yaşanan Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleriyle programın çökmesine karşın, tarıma yönelik programda duraksama gereği duyulmamış, sektördeki her türlü uyarı ve tepkilerine rağmen devam etmiştir.

IMF ve WB aracılığıyla Türkiye'ye dayatılan bu model her türlü üretim ve verimlilik kriterlerinden uzak, yalıtılmış, iç karar alıcılarca üzerinde ciddi düşünülmemiş, dış karar alıcıların çıkarlarına uygun bir önerme/dayatmadır. Başka bir deyişle DGD uygulaması gelişmiş ülkelerde üretim fazlası olan ürünlerde alan veya ürün kotalarının çiftçi gelirlerinde yaratacağı gelir düşmesini giderme amaçlıyken, Türkiye'de ise kendi çiftçilerini düşünmeyen, çiftçileri tüm desteklerinden yoksun bırakacak olan, dışarıdan dayatılan, gelişmiş ülkelerin çiftçilerinin çıkarlarına hizmet edecek bir modeldir

Doğrudan Gelir Desteği (DGD) bir tarımsal destek değil, sosyal nitelikli ve giderek azaltılan destek biçimidir. Gelişmiş ülkelerin uyguladığı bu sistemle hedefledikleri; tarımı geliştirmeyi değil, aksine, ihtiyacının çok üzerinde olan üretimin kısılması yani tarımsal üretimin artırılması yerine tarım kesiminin gelirinin korunmasıdır.

57. Hükümet, doğrudan gelir desteğine geçişin, kamu maliyesi üzerindeki tarımsal destekleme yükünü hafifletme amaçlı olduğunu açıklamaktadır. Ancak DGD'nin hangi kaynaktan sağlanacağı belirsizdir. Oysa ki, mevcut uygulamada, düşük faizli ama geri dönüşü olan destekleme alım kredileri verilirken doğrudan gelir desteğiyle daha büyük bir kaynak, geri dönüşsüz olarak kullanılacaktır. Bu anlamda güven vermiyor. Göstermelik bir uygulama olacağı işaretleri oldukça fazladır. Türkiye tarımı ve ekonomik yapısı içerisinde uygulanabilirliği güç görünmektedir. Çünkü, tapu kayıtları uygun değildir. Araziler çok parçalıdır. Ürün alım satımında, girdi ve emek kullanımında kayıt sistemi büyük oranda yoktur. Bu kadar kısa sürede ve Türkiye tarımının yukarıda saydığımız bugünkü koşullarında böyle bir uyum olanaksız gözükmektedir. 4 küsur milyon aile işletmesinin gösterdiği çok parçalılık da göz önüne alındığında DGD sistemi mevcut destekleme biçimlerine ancak bir tamamlayıcı unsur olarak düşünülebilirdi.

Bu şartlar altında söz konusu uygulama Türkiye tarımını güçlendirmez, tüketir, dışa bağımlı kılar. Üretimden caydırır, dolayısıyla üretimde düşüslere neden olabilecektir. Çünkü;

-200 dönümün üzerinde arazisi olanlara bu sistem gereği ödeme yapılmayacağından, bu paradan yararlanmak için arazi bölünmesi yoluna gidilebilecektir. Böylece aile işletme sayısı artacak, arazi toplulaştırmasına değil bölünmesine hizmet edecektir (Meksika uygulamasında 1000 dekara kadar ödeme yapılmıştır.)

-Tapusu olduğu halde tarımla uğraşmayan, kente yerleşik olanı teşvik edecek, tapusu olmadığı halde tarımla uğraşan ortakçı, kiracıları sistem dışına itebilecektir. (İktidarın iddia ettiği gibi, yoksul çiftçi lehine bir uygulama değildir.)

-Hisseli arazilerde yeni hukuki ihtilaflara zemin hazırlayabilecektir.

-Verimlilik farkları 10 katına kadar çıkabilen Orta ve Doğu Anadolu köylüsü ile Ege-Çukurova çiftçisi de miktar bazında aynı oranda destekten yararlandırılacaktır.

-Hiç arazi kullanmadan veya az kullanarak, meraya dayalı hayvancılık yapanlar bu uygulamadan hiç yararlanamayacaktır.

-En önemlisi de, IMF ve WB istiyor diye dekara 10 milyon lira DGD karşılığında;

a) Desteklemelerin tamamı kaldırılacak,

- b) Girdi sübvansiyonları kaldırılacak,
- c) Destekleme alım yapan kuruluşlar özelleştirilecek,
- d) Tarımsal kredi faizleri yükseltilecek,
- e) Taban fiyat uygulamalarından vazgeçilecektir.

Dekara 10 milyon vereceksiniz, karşılığında çiftçinin hayat damarlarını keseceksiniz, buna da Tarımda Reform (!) yapıyorum diyeceksiniz. Buna "ağza bir parmak bal çalma" bile denilemez...

Kısaca, köylülükten çiftçiliğe geçişin önünü tıkayan irrasyonel bir uygulamadır. Bu uygulama ve diğer uygulamaları ile Türkiye'yi kendi kendine yeterlilikten çıkaran iktidarlar, şimdi de üretim ve verimlilikle hiçbir bağı kurmadan DGD'ini uygulamaktadırlar. Türkiye çiftçisinin ihtiyacı sonucu oluşmuş bir uygulama değil, kökü dışarıda bir politikanın ihtiyacı sonucunda Türkiye'ye dayatılmıştır. Yabancıların ihtiyacıdır. Eloğlu istiyor diye yapılmaktadır. Aldatmacadan başka bir şey değildir.

2000 yılında Karadeniz'deki pilot bölgedeki uygulama sonucunun verilerine göre 5-10 dönümlük arazi için çiftçiler alacakları desteğin ilk taksitleri olan 25-75 doları almak üzere başvuruda bulunmaya bile gerek görmemişlerdir. Kaldı ki, dekar başına DGD tutarının tedricen aşağıya çekilmesi, bazı ürün ve bölgelerin dışlanması ve birkaç yıl içinde DGD'nin tümünden kaldırılması gündeme gelebilecektir.

Türkiye'deki tarımsal işletmelerin yüzde 68'i 50 dönümün altındadır. 30 dönüm araziye sahip bir çiftçinin doğrudan gelir desteğinden dolayı alacağı dekar başına 10 milyon lira, yani ortalama olarak ödenecek olan 300 milyon liralık bu komik rakam ile 1 yıl yaşayabilmesi mümkün mü? Ne dersiniz? Bu nedenle verilen *açlık parasıdır...*

Doğrudan Gelir Desteğinin ülkemizde tek başına düşünülüp, uygulanması halinde;

-DGD karşılığında tarıma yapılan tüm destekler ve girdi sübvansiyonları kaldırılacaktır.

-Sahip olunan arazi bazında yapılacak ödemelerden en büyük payı yine toprak ağaları almaya devam edecektir.

-Kadastronun geçmemiş olması, kayıt sisteminin olmaması sağlıklı olarak gerçekleştirilmesini olanaksızlaştıracaktır.

-Üretimle bağı kopartılmış bir DGD sistemi ile ülkenin ihtiyacı olan üretim planlaması gerçekleştirilemeyecek, engellenecektir.

-DGD sisteminde yük vergi mükellefleri üzerinde olacağı için, tarım dışı kesimler ile tarım kesimi haksız, gereksiz ve yanlış olarak karşı karşıya getirilecektir.

-DGD sistemi ile hazinenin yükü azalmayacak, artacaktır.

-DGD sisteminde müdahale kurumlarına gerek olmadığından, KİT'ler özelleştirilecek bundan da üretici ve tüketici olan büyük bir halk kitlesi zarar görecektir.

Bu, tarımda reform değil, çiftçiyi yok edecek uygulamalardan birisidir. Tek başına düşünülüp, uygulanmasından vazgeçilmelidir. DGD mevcut destekler ile birlikte ek destek olarak verilmelidir.

Doğrudan gelir desteği pilot proje uygulamasına, Ankara-Polatlı, Adıyaman-Merkez ve Kahta, Antalya-Serik ve Manavgat, Trabzon-Sürmene ve Akçaabat ilçelerinde başlanmıştır. 2001-2002 yılında tüm ülke genelinde uygulanması taahhüdü verilmiştir.

57. Hükümetin, yoksul çiftçiyi destekleme amacı ile başlattığını açıkladığı bu uygulama, desteğe gerçekten ihtiyacı olan yoksul çiftçimiz yerine çiftçilikle hiç alakası olmayan varlıklı ve değişik meslek guruplarından arazi sahibi kişilerin desteklenmesi sonucunu getirmiştir.

57.Hükümetin Tarım Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in, WB kökenli Devlet Bakanı Kemal Derviş'e karşı çiftçi yararına gibi görünen çıkışlarında samimi olup olmadığına gelince...

Prof. Dr. Tayfun Özkaya şöyle anlatıyor³: "WB, Tarım Bakanlığı bünyesindeki Tarımsal Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü' nün kuruluşuna büyük katkılarda bulundu. Yıllardır, tarımsal ürün desteklerinin kaldırılarak doğrudan gelir yöntemine geçilmesi için lobi faaliyetlerini bizzat yürüten, Tarım Bakanlığı bünyesindeki bu enstitüdür." Yani, köylünün - kırsal alanda yaşayanların, oluşunun, yatağının akmasını engelleyen taşlar var. Hükümetler taşların üzerine oturmuş onu kaldırmaya çalışıyor. Üstünde oturdukları taşı neden kaldırmaya çalışıyorlar? Kaldırmak istiyorlarsa neden üstünde oturuyorlar, acaba? Ne dersiniz?

-IMF ve WB taban fiyatları uygulamalarının kaldırılmasını, fiyatların, dünya borsalarında belirlenen fiyatlara göre belirlenmesini istiyorlar...

Bir başka aldatmaca: Dünya Fiyatları...

Türkiye'deki kentli, sağ görüşlüsü de sol görüşlüsü de, köylünün üretimini hep küçümsemiştir, küçümsemeye de devam etmektedir. Çiftçilerin yan gelip yattığını, sanki tarımda, hayvancılıkta her şeyin dağda bayırda kendiliğinden yetiştiğini, çiftçinin de bunları satarak "havadan para kazandığını" varsayarlar.

Tarım ürünlerinin fiyatlarını belirleyenler de halk bol, ucuz ekmek, sebze, et yesin, süt için diye fiyatları düşük tutarlar. Üretim girdilerinin satıcıları (sanayiciler) istedikleri gibi fiyat yükseltirler. Üretici ne ederse etsin politikasını izlerler. Umursamazlar...

Bu politikanın sonucunda insanlar, şehirlere göç ederler. Sonra da bu köyde yaşayanlar da neden topraklarını bırakıp şehre göç ediyorlar, şehirler artık adam alacak durumda değil diye söylenir dururlar. Bunu söyleyenler, köyünü ve toprağını terk edip şehre göçen çiftçinin 'üretici' iken, neden 'tüketici' olduğunu düşünmez. Köyünde buğday ekip kendi ekmeğini yaparken, şehirde ekmek almak için fırın önünde ekmek kuyruğuna girmeyi kendisi istemiş gibi, bir de şehirde istenmez. Garip bir ülkeyiz biz. Bunlardan söz edenlere 'vatan haini' muamelesi yapılır, IMF'in dayatmış olduğu 'dünya fiyatı ile üretim yapamıyorsa, yapmasın' diyenler vatansever saygınlığı görürler.

Oysa onlar, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, az gelişmiş ülkeleri gelişmiş ülkelerin insanlarını beslemek için Marshall Planı'yla tarıma yönlendirirken, bugün; kendi tarımsal ürün fazlaları için cazip pazarlar olarak görmeye başladılar.

Üretim girdilerinin (tohumluk, damızlık, ilaç, gübre, mazot, yem vs.) üretimini ve pazarını ellerinde tutan gelişmiş ülkeler ve yabancı ulus aşırı şirketler, gelişmekte olan ülkelerin tarımsal ürün ithalatında korumacılıktan vazgeçmelerini uluslararası finans kuruluşları aracılığıyla dayatmaktadırlar.

Kendi üreticilerine uygun görmedikleri ürün borsalarının fiyatlarını esas alan bir fiyatın üreticilere uygulanması için yine uluslararası finans kuruluşlarının yaptırımcılığına başvurumaktadırlar. Bilindiği gibi, gelişmiş ülkelerde iki fiyat uygulanmaktadır. Üreticinin eline geçen fiyat ile borsa fiyatları arasındaki fark devletçe karşılanmaktadır. Üreticilere maliyet artı kar verilir. Yani, gelişmiş ülke çiftçilerinin eline geçen fiyatlar yüksek, borsa fiyatları ise daha düşüktür. Aradaki fark devletçe karşılanmaktadır.

³ Bakınız: Işık Kansu, Cumhuriyet, 4 Haziran 2001 'Ankara Kulisi' köşesi.

Gelişmiş ülkelerdeki üretici her zaman borsada oluşan fiyatların üzerinde bir fiyattan ürününü satabilmektedir. Özellikle aradaki fark AB çiftçisi lehine çok yüksektir.

Açıkçası, gelişmiş ülkelerde ihrac fiyatları ayrı, üreticiye ödenecek fiyat ayrı belirlenmektedir. Bizde dünya fiyatları denince hemen tartışılan konu; 'buğdayı, sütü, üzümü' dışarıdan almak istersek, kaçta alırız? O fiyat konuşulur. Düşünmeyiz ki ihracatçı ülkeler ürün fazlası olan ülkelerdir. Malını satmak için fiyat kırarlar. Senin de dövizin varsa alırsın. Pazarları olursun. Ancak unutmamak gerekir ki, üretimden vazgeçmişsen, üretmiyorsan, artık satıcının belirlediği fiyattan almak zorunda kalmışsın, pazar olmuşsun demektir.

Bu nedenle dünya fiyatları aldatmacasına kanmadan, çiftçinin ürettiği malın fiyatını belirlerken gelişmiş ülkelerin çiftçileri için belirleyip verdiği maliyet artı karını koyarak belirlemeli, gelişmiş ülkelerin pazarı olmayacak politikaları devlet politikası olarak kabul edip, uygulamalıyız.